

2. . Kramarenko, A. M. (2014) Formuvannya ekologichny`x cinnostej majbutnix uchy`teliv pochatkovoyi shkoly` : teoriya i prakty`ka. Zaporizhzhya: KPU, 2014. 380 s.

3. Pro sxvalennya Koncepциyi realizaciyi derzhavnoyi polity`ky` u sferi reformuvannya zagal`noyi seredn`oyi osvity` "Nova ukrayins`ka shkola" na period do 2029 roku [Elektronny`j resurs] Rezhy`m dostupa: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/

РАЗВИТИЕ КРЕАТИВНЫХ СПОСОБНОСТЕЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В ПРОЦЕССЕ ОЗНАКОМЛЕНИЯ С РАСТИТЕЛЬНЫМ МИРОМ РАЗНЫХ МАТЕРИКОВ С ПОМОЩЬЮ ТЕХНОЛОГИИ «ЛЕПБУК»

Крамаренко А.Н.

***Аннотация.** В статье рассматривается вопрос развития креативных способностей младших школьников в процессе ознакомления с растительным миром разных материков с помощью технологии «лепбук». Проанализированы понятия «креативные способности младших школьников», «лепбук». Раскрыто содержание технологии «лепбук», предоставлен методический материал для создания младшими школьниками азбук растительного мира разных материков.*

***Ключевые слова:** креативные способности младших школьников, лепбук, креативность.*

DEVELOPMENT OF CREATIVE CAPABILITIES OF JUNIOR SCHOOLBOYS IN THE PROCESS OF ACQUAINTANCE WITH THE VEGETABLE WORLD OF DIFFERENT MAINLANDS BY TECHNOLOGY OF «LAPBOOK»

Kramarenko A.N.

***Abstract.** In the article the question of development of creative capabilities of junior schoolboys is examined in the process of acquaintance with the vegetable world of different continents by technology of «lapbook». The analysis of concepts «creative capabilities of junior schoolboys» is given and «lapbook». Maintenance of technology of «lapbook» is exposed, methodical material is given for creation of alphabets of the vegetable world of different continents junior schoolboys.*

***Keywords:** creative capabilities of junior schoolboys, lapbook, creativity.*

УДК 378.14:377.35

ФУНДАМЕНТАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

А.І. КУЗЬМІНСЬКИЙ, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти,

Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка

E-mail: anatolij230743@ukr.net

О.А. БІДА, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології, *Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, м. Берегово*

E-mail: tetyanna@ukr.net

***Анотація.** У статті подано розгляд фундаменталізації освіти різними вченими. Виявлено різні точки зору і підходи до визначення поняття фундаменталізації освіти. Поняття фундаменталізації професійної підготовки майбутнього фахівця базуються на цілях і функціях фундаменталізації та – на способах і засобах її досягнення тощо. Більшість авторів єдині лише в поглядах, що: фундаменталізація освіти спрямована на підвищення якості освіти і освіченості особистості. Інші мають на увазі формування культури і світогляду, підвищення творчого і інтелектуального потенціалу, формування професійної компетентності фахівця і потенціалу подальшої освіти тощо. З'ясовано, що професійна підготовка соціального працівника включає в себе не лише діяльність*

педагога і студента, що утворюють процес навчання, але й самостійну діяльність суб'єкта, саморозвиток, засвоєння суб'єктом досвіду шляхом аналізу, осмислення і перетворення сфери діяльності, в яку він включений. Виявлено за допомогою реалізації яких підходів до фундаменталізації вищої професійної освіти стає можливим цілісний виклад теоретичних навчальних курсів і ефективного проходження студентами практики у соціальній сфері, що й сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у ЗВО.

Ключові слова: фундаменталізація, професійна підготовка, майбутні соціальні працівники, підходи до фундаменталізації.

Актуальність (Introduction). У результаті огляду праць з теми фундаменталізації освіти та професійної підготовки виявлено різні точки зору і підходи, тобто маємо на увазі «відмінності у способах онтологічного бачення і представлення світу, відмінності у засобах і методах нашої розумової діяльності, часто оформлені як відмінності в «логіках нашого мислення». В авторських роботах у явному або неявному вигляді мають місце різні підходи до фундаменталізації освіти, які неможливо привести до спільної основи. Ще менш дослідженим є поняття фундаменталізації професійної підготовки майбутнього фахівця.

Одні з них базуються на цілях і функціях фундаменталізації, інші – на способах і засобах її досягнення тощо. Більшість авторів єдині лише в поглядах, що: фундаменталізація освіти спрямована на підвищення якості освіти і освіченості особистості. Інші мають на увазі формування культури і світогляду, підвищення творчого і інтелектуального потенціалу, формування професійної компетентності фахівця і потенціалу подальшої освіти тощо.

Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications). Важливе місце у вивченні проблеми фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників займають праці науковців В. Андрущенко, О. Безпалько, А. Бойко, А. Вербицького, С. Гончаренко, О. Горіна, Л. Дудар, І. Зверєвої, А. Каплан, А. Капської, В. Кінельова, А. Кочнєва, З. Кияниці, І. Левченко, Н. Нечаєва, Л. Онищук, О. Поліщук, Н. Садовнікова, С. Семерікова, П. Сікорського, А. Субетто, А. Суханова, В. Філіппова, Г. Шатковської та ін.

Мета (Purpose). Метою даної роботи є розгляд питання фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників.

Методи (Methods). Теоретичні (аналіз філософської, педагогічної, психологічної літератури).

Результати (Results). С. Казанцев розробив дидактичну систему фундаменталізації навчання. Вчений розглядає фундаменталізацію освіти в межах своєї концепції як дидактичний принцип; як багатовимірний процес вдосконалення дидактичної системи, всі компоненти якої трансформуються через систему правил принципу фундаментальності; як систему умов проектування фундаментального освітнього простору.

Е. Лузік запропонувала концепцію проблемно-комплексного визначення якості фундаментальної підготовки, основна ідея якої полягає в тому, що структура і зміст контролю підготовки (навчальної дисципліни, розділу, теми) похідні від структури і змісту самої підготовки (місця підготовки й навчальної дисципліни в навчальному плані, розділу і теми – в структурі навчальної дисципліни).

М. Чіталін визначає фундаменталізацію професійної освіти як нову самостійну систему, побудовану на інтеграції фундаментальних предметних і професійних понять, виділяє її етапи: 1) загальна підготовка, що спрямована на формування світогляду, загальної культури, креативних здібностей; 2) особлива підготовка – спрямована на формування культури професійної діяльності; 3) часткова (одинична) підготовка – спрямована на формування професійної культури і росту професійної майстерності. Суть методологічного підходу багаторівневої фундаменталізації змісту професійної освіти полягає у взаємозв'язку фундаментального і професійного при відборі і структуруванні змісту професійної освіти.

В. Луговий фундаментальним поняттям для педагогіки (як науки і практики), освіти називає інформацію, яка є міждисциплінарним поняттям-категорією. Базисність цього поняття з'ясовується в рядоположному зіставленні з іншими подібними категоріями (що осмислюються на найвищому науково-філософському рівні), такими як матерія і енергія. Перша, як відомо, є основою буття, інша виступає мірою руху та взаємодії матерії. У

зазначеному категоріальному ряді інформація є мірою просторового, часового, просторово-часового впорядкування матерії, характеризує ступінь переходу від неорганізовано-хаотичного до організовано-упорядкованого етапу в процесі її спонтанної самоорганізації або спеціальної організації [1].

Вивчення світового досвіду соціальної освіти є одним з найважливіших інструментів розробки і впровадження нових ідей, який надає можливості глибше осмислити специфіку соціальної роботи, запобігти помилкам при підготовці соціальних працівників у нашій країні, упровадити в навчання основні концепції, що пройшли випробування часом: поєднання теорії та практики, тісну міждисциплінарну інтеграцію.

Вивчаючи та порівнюючи підготовку соціальних працівників у розвинених країнах світу й Україні, Л.І. Романовська робить висновки, що:

– упровадження національного керівного та впорядковуючого органу –аналогу Центральної ради з питань навчання і підготовки у соціальній роботі Великобританії – може надати поштовх до розвитку всієї системи підготовки соціальних працівників;

–навчальні заклади соціального профілю в Україні мають звернути увагу на можливість упровадження нових індивідуальних та групових, включаючи дистанційне, форм навчання;

– при серйозній фундаментальній теоретичній підготовці вітчизняних навчальних закладів обсяг практичної діяльності студентів значно відстає від світових стандартів;

– серйозне вивчення ролі педагогів-наставників практичної підготовки майбутніх соціальних працівників може підвищити як успішність засвоєння

практичних навичок соціальної діяльності в цілому, так і ступінь задоволеності практикою студентів;

– джерелом теоретико-методологічної бази у підготовці спеціалістів соціальної роботи в Україні може бути досвід європейських країн, зокрема Німеччини, Франції, з підготовки фахівців соціальної роботи з дітьми та молоддю.

Науковець вважає за необхідне зауважити, що, не зважаючи на значно більший зарубіжний досвід підготовки спеціалістів, його використання повинно відбуватись через глибоке осмислення й адаптацію до вітчизняних культурно-історичних традицій та соціально-економічних і політичних умов [2].

На кожному із етапів підготовки соціального працівника домінує певний вид діяльності, який доцільно активізувати. Так, мотиваційно-ціннісна готовність, основним елементом якої є спрямованість особистості, яка обумовлює розвиток компетентності, формується в результаті цілеспрямованого навчання, але успіх навчання при цьому залежить при цьому від мотиваційної сфери особистості, на яку потрібно вплинути, та від бажання суб'єкта змінити її. До речі якраз цей компонент, сприяє посиленню соціально-професійної установки, виробленню певної позиції, що відображає світоглядний критерій.

Змістовий компонент компетентності, що є базою для змістової готовності, формується в результаті навчання і є, по суті, діяльністю по засвоєнню і передачі системи знань, що відображається у змістовому критерії професійної готовності.

Розвиток операційного компонента на основі сформованої мотивації і передбачає домінування діяльності, яка є показником творчої самореалізації. Все це загалом відображено в операційному критерії, наявність якого засвідчує у випускника ВНЗ діяльнісно-поведінковий аспект готовності.

Отже, професійна підготовка соціального працівника включає в себе не лише діяльність педагога і студента, що утворюють процес навчання, але й самостійну діяльність суб'єкта, саморозвиток, засвоєння суб'єктом досвіду шляхом аналізу, осмислення і перетворення сфери діяльності, в яку він включений [3].

Фундаменталізація слугує інструментом істотного підвищення якості освіти та освіченості майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах. Однак зводити фундаменталізацією освіти до навчання фундаментальних наук є хибним, позаяк фундаментальна освіта це не тільки знання з фундаментальних наук, це високий рівень інтелектуального та духовного розвитку особистості, що утворюють своєрідний простір, який пронизує і скріплює ці знання. Саме тому висвітлення антропологічного та гуманістичного підходів у контексті удосконалення фундаменталізації вищої професійної освіти майбутніх

соціальних працівників є нагальною потребою часу.

Фундаментальність знань майбутніх соціальних працівників формується під час безперервної, паритетної взаємодії з викладачем в аудиторії та позааудиторному вітакультурному просторі, передбачає їх:

□ –міждисциплінарність, яка досягається за допомогою синтезу знань спеціально організованих інтеграційних навчальних курсів;

□ –універсальність як спрямованість на сприйняття світу і себе самого як «неподільно цілого» у цьому світі, що формується під час навчання шляхом періодичного оновлення особистісних «картин світу», як завершальних, підсумкових моментів освітніх циклів;

□ –проблемність, що характеризується набором знань, що викликаються необхідністю розв'язання професійних завдань

Однак нині фундаменталізація освіти не може обійтися без її гуманізації. Спеціаліст із соціальної роботи, чия діяльність спрямована на гармонізацію особистих і суспільних відносин, має володіти гуманістичним світоглядом.

Уведення гуманістичного підходу у фундаментальну підготовку майбутніх соціальних працівників має велике методологічне значення, позаяк для людей, які працюють в системі «людина-людина» чоловіколюбство визначається не тільки базовими знаннями і вміннями, а й ціннісними орієнтаціями молодого спеціаліста, мотивами його діяльності, стилем взаємин з людьми, з якими він працює, його загальною культурою, здатністю до розвитку свого творчого потенціалу.

Саме гуманістичний підхід до фундаменталізації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників органічно поєднує функції освіти, виховання і саморозвитку особистості студента, сприяє підвищенню якості їх підготовки у виші, розвиває відповідальність за ставлення перед людством і планетою за результати своєї діяльності.

Гуманістичний підхід до фундаменталізації професійної освіти здебільшого пов'язаний з розвитком активно-творчих можливостей студента, з його соціально-вольовим і моральним потенціалом, стимулюванням прагнення у майбутньому до реалізації себе в інтересах суспільства.

Тому викладач у навчальній аудиторії має працювати таким чином, щоб кожен студент покровоко оволодівав новим рівнем культури, змінював на краще своє ставлення до світу, інших людей і до себе, особисто відповідав за свої дії та їхні наслідки. Сучасному суспільству потрібні спеціалісти, підготовлені як «вшир», так і «вглиб». Інакше кажучи, суспільство прагне отримати не просто кваліфікованого фахівця, а компетентного у своїй сфері спеціаліста, де компетентність, водночас з іншими характеристиками, є однією із значущих нетрадиційних цінностей сучасної освіти.

Фундаменталізація професійної підготовки майбутніх соціальних працівників орієнтована на виведення фундаментального знання на пріоритетні позиції, котрі є основою створення та нагромадження цілісного, узагальнювального знання задля цілеспрямованого формування творчого мислення та професійної компетентності. При цьому важлива роль відводиться антропологічному та гуманістичному підходам у фундаменталізації вищої професійної освіти майбутніх соціальних працівників. Вони сприяють формуванню особистості як активного суб'єкта творчої праці, пізнання і спілкування, слугують фактором її гармонійного розвитку, зростання сутнісних сил і здібностей, «видаються» нами як соціально-педагогічний феномен, який виступає як педагогічна проблема, педагогічне явище, педагогічний процес, педагогічний принцип, педагогічна практика і як напрям дослідження педагогічної дійсності. Саме за допомогою реалізації цих підходів до фундаменталізації вищої професійної освіти стає можливим цілісний виклад теоретичних навчальних курсів і ефективне проходження студентами практики у соціальній сфері, що й сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у ЗВО [4].

Висновки і перспективи (Discussion). Подано розгляд фундаменталізації освіти різними вченими. Виявлено різні точки зору і підходи до визначення поняття фундаменталізації освіти. Поняття фундаменталізації професійної підготовки майбутнього фахівця базуються на цілях і функціях фундаменталізації та – на способах і засобах її досягнення тощо. Більшість авторів єдині лише в поглядах, що: фундаменталізація освіти спрямована на підвищення якості освіти і освіченості особистості. Інші мають на увазі

формування культури і світогляду, підвищення творчого і інтелектуального потенціалу, формування професійної компетентності фахівця і потенціалу подальшої освіти тощо.

З'ясовано, що професійна підготовка соціального працівника включає в себе не лише діяльність педагога і студента, що утворюють процес навчання, але й самостійну діяльність суб'єкта, саморозвиток, засвоєння суб'єктом досвіду шляхом аналізу, осмислення і перетворення сфери діяльності, в яку він включений.

Виявлено за допомогою реалізації яких підходів до фундаменталізації вищої професійної освіти стає можливим цілісний виклад теоретичних навчальних курсів і ефективного проходження студентами практики у соціальній сфері, що й сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у ЗВО.

Список використаних джерел

1. Ковтонюк М. М. Теоретичні і методичні засади фундаменталізації загальнопрофесійної підготовки майбутнього учителя математики: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / М. М. Ковтонюк; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2014. – 549 с.

2. Романовська, Л. І. Система підготовки фахівців з соціальної роботи за кордоном на прикладі розвинених країн [Електронний ресурс] / Л. І. Романовська // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби. – 2013. – № 3. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_3_21.pdf

3. Карпенко О. Г. Теоретико-методологічні підходи професійної готовності фахівців до соціальної роботи // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління. – С. 46-54.

4. Ребуха Л. Фундаменталізація вищої професійної освіти майбутніх соціальних працівників: антропологічний та гуманістичний підхід // Фундаменталізація вищої професійної освіти. Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка». Випуск 5/37 (2017). – С. 156 -163.

References

1.Kovtonyuk M. M. (2014) Teoretychni i metodychni zasady fundamentalizatsiyi zahalnoprofesiyanoi pidhotovky maybutnoho uchyatelya matematyky [Theoretical and methodical principles of fundamentalization of the general professional training of the future teacher of mathematics]: dys. ... doktora ped. nauk : 13.00.04 / M. M. Kovtonyuk; Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Mykhayla Kotsyubynskoho. Vinnytsya, 549.

2. Romanovska, L. I. (2013) Systema pidhotovky fakhivtsiv z sotsialnoyi roboty za kordonom na prykladі rozvynenykh krayin [System of training specialists in social work abroad on the example of developed countries] [Elektronnyy resurs] / L. I. Romanovska . *Visnyk Natsionalnoyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby*. № 3. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2013_3_21.pdf

3.Karpenko O. H. Teoretyko-metodolohichni pidkhody profesiyanoi hotovnosti fakhivtsiv do sotsialnoyi roboty [Theoretical and methodological approaches of professional readiness of specialists to social work]. *Naukovyy chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova*. Seriya 11. Sotsiolohiya. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika. Upravlinnya. 46-54.

4.Rebukha L. (2017) Fundamentalizatsiya vyshchoyi profesiyanoi osvity maybutnikh sotsialnykh pratsivnykiv: antropolohichnyy ta humanistychnyy pidkhid [Fundamentalization of higher professional education of future social workers: anthropological and humanistic approach]. *Fundamentalizatsiya vyshchoyi profesiyanoi osvity. Lyudynoznavchi studiyi*. Seriya «Pedahohika». Vypusk 5/37. 156 -163.

ФУНДАМЕНТАЛИЗАЦИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ РАБОТНИКОВ Кузьминский А. И., Бида Е.А.

Аннотация. В статье представлена фундаментализация образования различными учеными. Выявлены различные точки зрения и подходы к определению понятия фундаментализации образования. Понятие фундаментализации профессиональной подготовки будущего специалиста основаны на целях и функциях фундаментализации и

– на способах и средствах ее достижения и тому подобное. Большинство авторов едины только во взглядах, что: фундаментализация образования направлена на повышение качества образования и образованности личности. Другие имеют в виду формирование культуры и мировоззрения, повышение творческого и интеллектуального потенциала, формирование профессиональной компетентности специалиста и потенциала дальнейшего образования и тому подобное. Выяснено, что профессиональная подготовка социального работника включает в себя не только деятельность педагога и студента, образуют процесс обучения, но и самостоятельную деятельность субъекта, саморазвитие, усвоение субъектом опыта путем анализа, осмысления и преобразования сферы деятельности, в которую он включен. Выявлено посредством реализации которых подходов к фундаментализации высшего профессионального образования становится возможным целостный изложение теоретических учебных курсов и эффективное прохождение студентами практики в социальной сфере, и способствует повышению качества подготовки будущих специалистов в ЗВО.

Ключевые слова: фундаментализация, профессиональная подготовка, будущие социальные работники, подходы к фундаментализации.

FUNDAMENTALIZATION OF PROFESSIONAL PREPARATION FOR FUTURE SOCIAL WORKERS

Kuzminskyi A. I., Bida O.A.

Abstract. The article deals with the fundamentalization of education by different scholars. Different points of view and approaches to the definition of the notion of fundamentalization of education are revealed. The concepts of fundamentalization of the professional training of a future specialist are based on the goals and functions of fundamentalization and on the ways and means of its achievement, and so on. Most authors are united only in the views that: the fundamentalization of education is aimed at improving the quality of education and personal development. Others have in mind the formation of culture and outlook, the enhancement of creative and intellectual potential, the formation of the professional competence of the specialist and the potential of further education, etc. It was found out that the professional training of a social worker includes not only the activities of the teacher and the student, forming the process of learning, but also the independent activity of the subject, self-development, the assimilation of the subject of experience by analyzing, understanding and transforming the sphere of activity. It is revealed through the implementation of which approaches to the fundamentalization of higher professional education becomes possible a holistic presentation of theoretical training courses and the effective passage of students' practice in the social sphere, which also contributes to the improvement of the quality of training future specialists in higher educational establishments.

Key words: fundamentalization, professional training, future social workers, approaches to fundamentalization.

УДК 37. 378

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У ВНЗ УКРАЇНИ

О.В. КУЧАЙ, доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: kuchay@ukr.net

Анотація. У статті висвітлюється професійна підготовка майбутніх психологів у ВНЗ України. Розглядаються особливості професійної підготовки майбутніх психологів. Професійна підготовка майбутніх психологічних кадрів є однією з ключових проблем в теорії, науці та практиці психології. Розкриваються основні напрями роботи психолога в системі освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, психолог, освіта, практика.